

ÅRSTAKLUBBENS BRODERI- OCH SPETSUT- STÄLLNING 23 APRIL—16 MAJ 1927.

Av

ANNA LEWIN.

Årstaklubben i Stockholm, som inflyttat i nya lokaler i huset nr 20 Smålandsgatan, anordnade här kort efter lokalernas öppnande en låneutställning av äldre broderier och spetsar. Utställningen fyllde utmärkt väl sitt närmaste yttre ändamål, att samla intresse kring den anordnande klubben, i det att de utställda samlingarna voro både rikhaltiga och representativa och i alla avseenden värda det livligaste beaktande.

Med utomordentligt intresse omfattades insamlingsarbetet och bidrag insändes ur slottens och herrgårdarnas förråd, från Nationalmuseum liksom från flera museer i landsorten samt från ett stort antal privatpersoner.

Överenskommelse hade träffats mellan utställningskommittén och Nordiska Museet om samarbete så tillvida, att alla för utställningens räkning lånade föremål skulle insändas till Nordiska Museet såsom en förberedelse till själva utställandet. Att detta arrangement var av stor betydelse är givet, då man på detta sätt fick tillfälle — så långt tiden medgav — att närmare studera och fotografera en större del av materialet. Av de mellan 500 och 600 textilföremål, som sålunda inkommo, togos omkring 300 fotografier — en väsentlig och betydande tillökning av den fotografisamling, som Nordiska Museet förut äger på detta område.

Arterna av de utställda föremålen, omfattande 1600- och 1700-talen, voro huvudsakligen täcken, spetsar, dräkter, plånböcker m. m.

Fig. 1. Broderad bård å sängtäcke av grågrönt siden; 1700-talets förra hälft.
Tillhör fru Ploman. Nyköping.

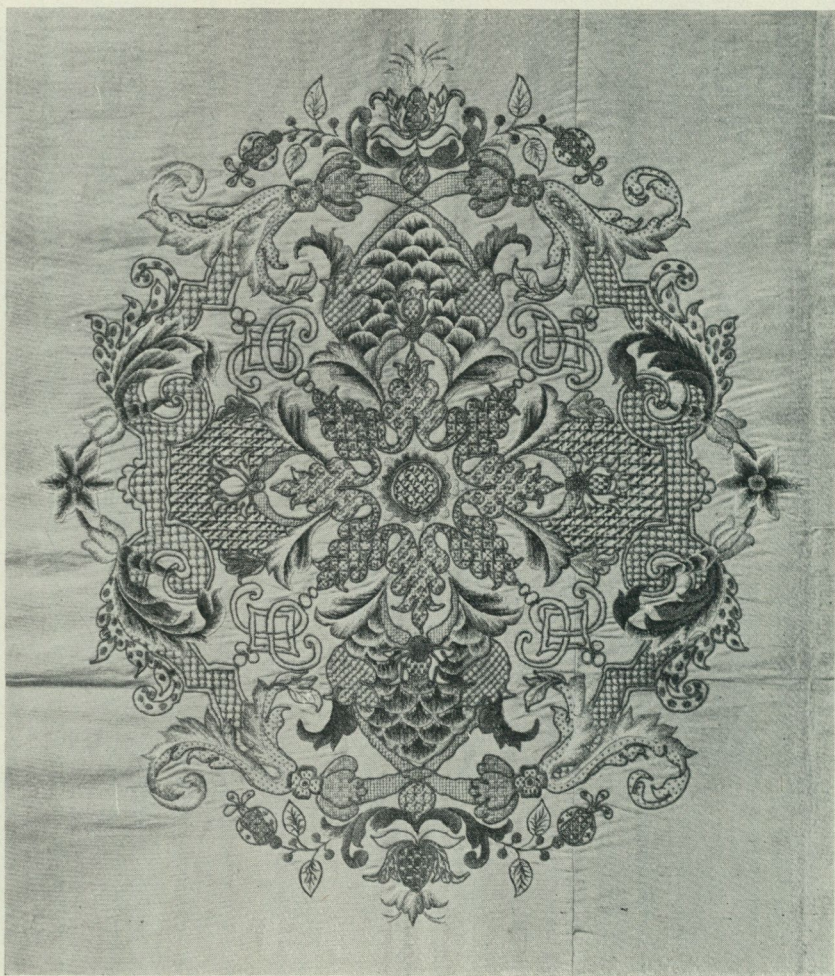

Fig. 2. Broderat mittstycke å samma sängtäcke som fig. 1.

För att giva några exempel avbildas här ett par av de bästa textilierna.

Fig. 1 är ett sängtäcke av blekt grågrön gros de tour med broderi å tre sidor samt med ett särdeles elegant komponerat mittparti, fig. 2. Broderiet är hållet i en diskret röd färg i flera toner och utfört i schattersöm, knutsöm och plattsöm med konturer av silkessnodder. Enligt uppgift skulle täcket ha tillhört Gustaf Mau-

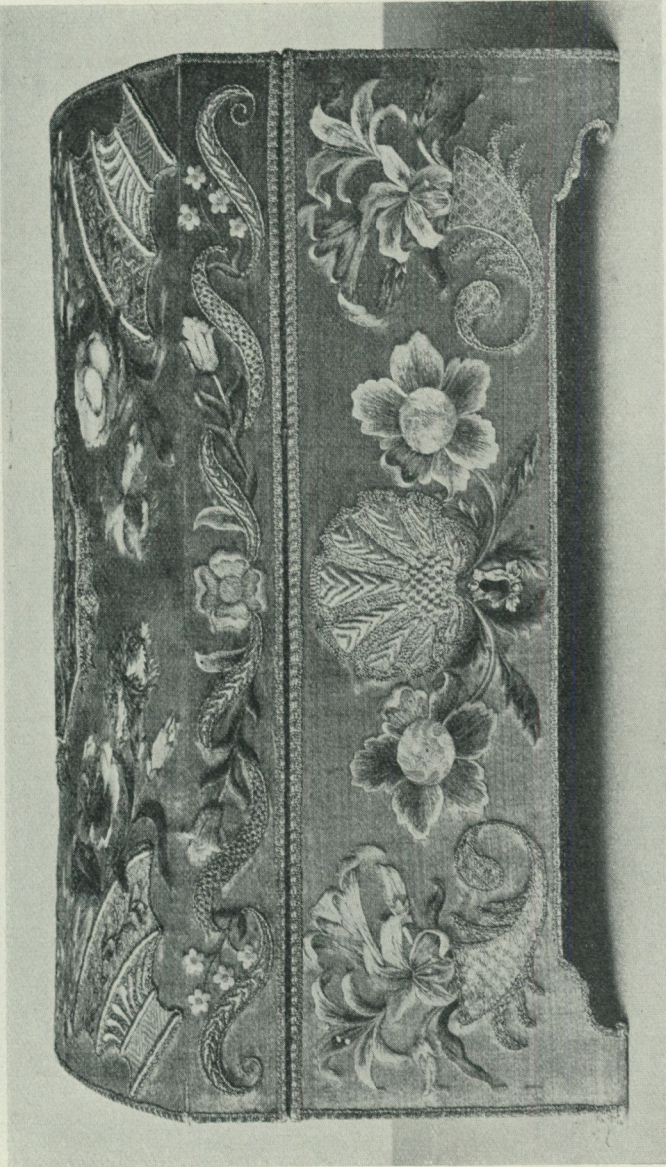

Fig. 3. Nipperskrin, klätt med blå atlas med broderier i silke och guldtråd, enligt uppgift utfört av Anna Helena Celsing; 1700-talets mitt. Tillhör kapten E. von Celsing.

ritz Armfelt (1757—1814), men mönstret tyder på en något högre ålder. Det tillhör fru Ploman i Nyköping.

En annan vacker sak är ett nipperskrin, fig. 3, som tillhör kap-

Fig. 4. Broderi å locket till nipperskrinet fig. 3.

ten E. von Celsing på Biby. Hela skrinet är överklätt med blå atlas, på vilket broderats ett rikt mönster av musslor, ymnighets-horn, korgar, blommor m. m. i silke och guldtråd, dels i relief, dels

i schattersöm. Å locket, fig. 4, ses dessutom en liten herdescen i en åttkantig inramning. Broderiet har enligt uppgift utförts av Anna Heléna Celsing (1725—1795) och visar en högt utvecklad konstskicklighet. Från familjen von Celsing på Biby utställdes även några vackra plånböcker och portföljer, som tillhört de båda ättlingar av släkten, far och son, som båda på sin tid voro anställda vid beskickningen i Konstantinopel.

Bland andra mera bemärkta föremål var ett på Ovesholm i Skåne bevarat täcke med Kristian IV:s namnskiffer, en stor, över hela bottnen broderad duk med 1600-talsmönster, en Nationalmuseum tillhörig dräkt, tillskriven Aurora Königsmarck, en underbart vacker krage i vitbroderi med spetssöm liggande ovanpå det kyprade underlaget samt en ståtlig prelatkrage i gros point de Venise. Bland spetsarna må särskilt framhållas de, som tillhöra grevinnan A. Bogeman, f. Stackelberg. De äro venitienska 1600-talsspetsar, som av staten Venedig skänkts till dess generalissimus, fältmarskalken greve Otto Wilhelm von Königsmarck och som enligt uppgift sytts i klostret S. Maria della Salute.

Ovan nämnda föremål äro blott några få exempel på den skatt av praktfulla saker, som Årstauställningen omfattade. Och denna rika samling representerar säkerligen långt ifrån hela det förråd av likvärdiga intressanta och vackra handarbeten från gammal tid, som förvaras i en mängd hem landet runt. Om ägare av sådana ting godhetsfullt skulle vilja ställa dem till förfogande för avbildning och en kort tids studium, skulle Nordiska Museet med nöje åtaga sig detta arbete. Broderierna skulle då insändas som lån till museet och återkomma åtföljda av sådana bestämningar om arbetstekniker, ålder eller dylikt, som man vid museet kunnat fastställa. De på många händer spridda alstren av gammal konstfärdighet komme på detta sätt till nytta för forskningen, därigenom att de i avbildning och beskrivning kunde studeras i en så central samling som Nordiska Museets arkiv.

ZUSAMMENFASSUNG.

ANNA LEWIN: *Die Stickerei- und Spitzenausstellung des Årstaklubs 23. April—16. Mai 1927.*

Auf der von dem Årstaklub in Stockholm im Frühling 1927 veranstalteten Ausstellung von Stickereien und Spitzen aus dem 17. und 18. Jahrhundert wurde eine reichhaltige Sammlung zumeist aus Privatbesitz stammender Textilien von ausserordentlich grossem Werte ausgestellt.

Einige Proben von dieser Ausstellung werden hier in Fig. 1 und 2 wiedergegeben, welche Details einer Decke aus graugrünem Gros de Tours mit Stickerei in Rot darstellen. Die Decke stammt der Tradition nach aus dem Besitze des schwedischen Diplomaten Gustaf Mauritz Almfelt (1757—1814), dürfte aber, dem Muster nach zu urteilen, älter sein.

Fig. 3 und 4 zeigen einen Schmuckkasten, ganz bekleidet mit blauem Atlas und verziert mit reicher, teilweise in Relief ausgeführter Stickerei in Seide und Goldfaden.

Die Ausstellung lieferte einen Beweis dafür, dass noch heute in Schweden — auch ausserhalb der Museen — viel von den schönen Stickereien früheren Zeiten erhalten ist.